

IV Zapis pionowy UKD w Bibliotece Narodowej

W metodyce UKD wymienia się dwa porządki zapisu symboli:

- zapis pionowy,
- zapis poziomy.

W bibliotekach w Polsce stosowane są obydwa sposoby zapisu symboli.

W zapisie poziomym symbole złożone łączone są relatorami i zapisywane w jednym polu 080, np.:

Biografie filozofów francuskich 18 wieku
1:929-052](44)"17"

W zapisie pionowym symbole złożone rozbija się na składowe symbole proste albo rozwinięte i każdy umieszcza w osobnym polu 080, np.:

Biografie filozofów francuskich 18 wieku
1(44)
929-052(44)"17"

W Bibliotece Narodowej od 2011 r. stosowany jest zapis pionowy UKD¹. Pole 080 z symbolem UKD w rekordzie bibliograficznym jest powtarzalne, np.:

Krafftówna w krainie czarów
792.071.2(438)
791.071.2(438)
(047)

Każdy symbol zapisany w osobnym polu 080 stanowi osobne wejście do indeksu. Wszystkie symbole prezentowane w indeksie UKD są odzwierciedlone w kartotece wzorcowej UKD.

¹ J. Hys, J. Kwiatkowska, *Zapis pionowy UKD w „Przewodniku Bibliograficznym”*, „Bibliotekarz”, 2011 nr 3, s. 20-23.

IV.1 Zasady ogólne zapisu pionowego w Bibliotece Narodowej

W przyjętej przez Bibliotekę Narodową wersji zapisu pionowego zastosowano następujące zasady ogólne:

- podziały wspólne z tablic skróconych UKD stosowane są w wyborze,
- stosowane są wszystkie symbole proste z tablic skróconych UKD,
- nie tworzy się symboli złożonych, z wyjątkiem tzw. symboli jednolitych; symbole jednolite to takie symbole złożone, które stosuje się zazwyczaj tylko wtedy, gdy dane nierozdzielne pojęcie nie może być wyrażone w inny sposób; pojęcie reprezentowane przez symbol złożony stanowi całość znaczeniową, której nie należy odrywać od jej kontekstu znaczeniowego, np.:
616.98:578.828 AIDS
- dwukropek podwójny :: nie jest stosowany,
- nawias kwadratowy [] nie jest stosowany,
- nie są tworzone symbole złożone z użyciem kreski ukośnej /,
- nie są tworzone symbole złożone z użyciem plusa +,
- podział alfabetyczny A/Z nie jest stosowany.

IV.2 Poddziały wspólne – zasady szczegółowe

IV.2.1 Poddziały wspólne – stosowanie w działach głównych UKD

Dział 0 Dział ogólny

Stosuje się poddziały wspólne:

- z kreską -02, -04, -05
- formy (0...)

Nie stosuje się poddziałów wspólnych:

- miejsca (1.../9...)
- rasy, narodowości i grupy etnicznej (=...) z wyłączeniem symbolu 008
- czasu "..."

Dział 1 Filozofia. Psychologia

Stosuje się poddziały wspólne:

- formy (0...)

Nie stosuje się poddziałów wspólnych:

- miejsca (1.../9...)
- rasy, narodowości i grupy etnicznej (=...) z wyłączeniem symbolu 1
- czasu "..."
- z kreską -02; -04
- z kreską -05 z wyłączeniem symbolu 159.9

Dział 2 Religia. Teologia

Stosuje się poddziały wspólne:

- formy (0...)

Nie stosuje się poddziałów wspólnych:

- miejsca (1.../9...)
- rasy, narodowości, grupy etnicznej (=...)
- czasu "..."
- z kreską -02; -04; -05

Dział 3 Nauki społeczne

Stosuje się poddziały wspólne:

- miejsca (1.../9...)
- rasy, narodowości, grupy etnicznej (=...)
- formy (0...)
- z kreską -02; -04; -05

Nie stosuje się poddziałów wspólnych:

- czasu "..."

Dział 5 Matematyka. Nauki przyrodnicze

Stosuje się poddziały wspólne:

- formy (0...)
- kreską -02, -04

Nie stosuje się poddziałów wspólnych:

- miejsca (1.../9...)
- rasy, narodowości, grupy etnicznej (=...)
- czasu "..."
- z kreską -05

Dział 6 Nauki stosowane. Medycyna. Technika. Rolnictwo

Stosuje się poddziały wspólne:

- formy (0...)
- z kreską -02, -04, -05

Nie stosuje się poddziałów wspólnych:

- miejsca (1.../9...)
- rasy, narodowości, grupy etnicznej (=...)
- czasu "..."

Dział 7 Sztuka. Rozrywki. Sport

Stosuje się poddziały wspólne:

- miejsca (1.../9...)
- rasy, narodowości, grupy etnicznej (=...) z wyłączeniem działu 796/799 Sport
- formy (0...)
- z kreską -05

Nie stosuje się poddziałów wspólnych:

- czasu "..."
- z kreską -02, -04

Dział 8 Językoznawstwo. Nauka o literaturze. Literatura piękna

Stosuje się poddziały wspólne:

- miejsca (1.../9...) dla oznaczenia dokładniejszego języka lub literatur, np. 821.112.2(494) Literatura szwajcarska w języku niemieckim
- poddziały wspólne rasy, narodowości i grupy etnicznej (=...) przy symbolu 80, np. 80(=162.1) Filologia polska.
- czasu "..."
- formy (0...)

Nie stosuje się poddziałów wspólnych:

- z kreską -02, -04, -05

Dział 9 Archeologia. Geografia. Biografie. Historia

Stosuje się poddziały wspólne:

- miejsca (1.../9...)
- rasy, narodowości, grupy etnicznej (=...)
- czasu "..."
- formy (0...)
- z kreską -05

Nie stosuje się poddziałów wspólnych:

- z kreską -02, -04

IV.2.2 Poddziały wspólne – wybór symboli i sposób zapisu

Poddziały wspólne języka

Nie są stosowane.

Służą tylko do rozbudowy symboli podziałów wspólnych rasy, narodowości, grupy etnicznej oraz symboli z działów 811 i 821.

Poddziały wspólne formy

Stosuje się wybrane symbole:

(0.034) Dokumenty elektroniczne

(02.053.2) Książki dla dzieci i młodzieży (popularnonaukowe)

(02.053.4) Podręczniki dla przedszkolaków. Książki dla przedszkolaków

(03) Encyklopedie. Słowniki encyklopedyczne. Wydawnictwa informacyjne

(035) Kompendia (nieakadmickie)

(036) Przewodniki o charakterze praktycznym lub opisowym

(038) Słowniki

(044) Listy. Korespondencja

(047) Reportaże. Wywiady

(07) Wydawnictwa dydaktyczne. Podręczniki

(075.056.26/.36) Podręczniki dla szkół specjalnych

(075:78) Podręczniki dla szkół muzycznych

(075.2) Podręczniki dla szkół podstawowych. Elementarze

(075.2+076) Ćwiczenia i zadania dla szkół podstawowych

(075.2-021.64) Podręczniki do nauczania początkowego

(075.2-021.64+076) Zeszyt ćwiczeń do nauczania początkowego

(075.3) Podręczniki dla szkół średnich

(075.3+076) Ćwiczenia i zadania dla szkół średnich

(075.3-021.64) Podręczniki dla gimnazjum

(075.3-021.64+076) Ćwiczenia i zadania dla gimnazjum

(075.3-021.66) Podręczniki dla liceum, technikum, szkół ponadgimnazjalnych

(075.3-021.66+076) Ćwiczenia i zadania dla liceum, technikum, szkół ponadgimnazjalnych

(075.8) Podręczniki dla szkół wyższych. Skrypty

(075.8+076) Ćwiczenia i zadania dla szkół wyższych

(075.9.062) Podręczniki dla kursów szkoleniowych na poziomie podstawowym

IV.2 Poddziały wspólne – zasady szczegółowe

(075.9.063) Podręczniki dla kursów szkoleniowych na poziomie średnim, średniozaawansowanym

(075.9.064) Podręczniki dla kursów szkoleniowych na poziomie zaawansowanym

(076) Materiały do ćwiczeń praktycznych. Ćwiczenia i zadania

(083.22) Cytaty

(083.41) Tablice statystyczne, dane statystyczne

(083.824) Katalogi wystaw czasowych

(084.1) Przedstawienia obrazowe. Ilustracje. Albumy

(084.4) Atlasy tematyczne

(093) Źródła historyczne (teksty)

Poddziały wspólne formy zapisuje się w osobnym polu 080 na ostatnim miejscu w kolejności zapisu.

- Pozostałe poddziały wspólne, poza symbolami poddziałów wspólnych formy, dopisywane są do poszczególnych symboli głównych.

Poddziały wspólne miejsca

Stosuje się przy symbolu 008 oraz 1, a także w działach: 3, 7, 8, 9, np.:

323(44) Polityka wewnętrzna Francji

Poddziały wspólne rasy, narodowości i grupy etnicznej

Stosuje się przy symbolu 008 oraz 1, a także w działach: 3, 7, 8, 9, np.:

314.15-026.49(=162.1) Emigracja polska

Poddziały wspólne czasu

- stosuje się tylko w dziale 8 i 9, np.:

821.161.1(091)"18" Historia literatury rosyjskiej 19 wieku

94(477)"19" Historia Ukrainy 20 wieku

- daty p.n.e. nie są stosowane.
- stosowane są stulecia "xx" (dla wyrażenia historii literatury i historii powszechnej)
- stosowane są daty roczne "xxxx" (dla wyrażenia wydarzeń z historii Polski i historii I oraz II wojny światowej)

IV.2 Poddziały wspólne – zasady szczegółowe

- w dziale 903/904 są stosowane symbole: "631/634", "636"; "637"; "638".

Poddziały wspólne z kreską

Poddziały wspólne z kreską -02 Właściwości

Stosuje się w działach: 0, 3, 5, 6, np.:

002.1-028.27 Dokumenty elektroniczne

Poddziały wspólne z kreską -03 Materiały

Nie są stosowane.

Poddziały wspólne z kreską -04 Relacje, procesy, działania

Stosuje się w działach: 0, 3, 5, 6, np.:

004-049.8 Komputeryzacja

Poddziały wspólne z kreską -05 Osoby

Stosuje się w działach: 0, 1, 3, 6, 7, 9, np.:

316.346.2-055.2 Socjologia kobiet